

2020-05-04

R E M I S S V A R

Regeringskansliet
Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen

FI Dnr 20-5968
(Anges alltid vid svar)

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 408 980 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.fma.fpm@regeringskansliet.se

Finansdepartementets promemoria Avgifter vid återköp och flytt av fond- och depåförsäkringar (Fi2020/01016/FPM)

Sammanfattning

Finansinspektionen (FI) tillstyrker i huvudsak promemorians förslag. I några frågor instämmer FI emellertid inte i förslaget eller anser att det bör göras förtydliganden.

FI tillstyrker förslaget att avgifter vid återköp eller flytt av fond- och depåförsäkringar bara får avse direkta administrativa kostnader. FI tillstyrker också förslaget att det införs ett högsta belopp för hur höga avgifterna får vara, men anser att det högsta beloppet ska vara 2 procent av prisbasbeloppet.

Förslaget att försäkringsföretag inte får ta ut avgifter för återköp eller flytt av försäkringar vars värde uppgår till högst ett prisbasbelopp tillstyrks för premiebestämd tjänstepension. FI anser dock inte att detsamma ska gälla kapitalförsäkring.

Slutligen tillstyrker FI att de föreslagna reglerna ska gälla retroaktivt för försäkringsavtal som har ingåtts efter den 30 juni 2007.

Inledning

Den 1 januari 2020 infördes nya regler om de avgifter som försäkringsföretag får ta ut vid återköp och flytt av livförsäkringar. Enligt dessa får avgifterna högst motsvara försäkringsföretagets direkta kostnader för den administrativa hanteringen av återköp och flyttar, beräknade för försäkringar av samma slag, samt kvarstående anskaffningskostnader som är direkt hänförliga till den återköpta eller flyttade försäkringen. FI tillstyrkte i huvudsak att dessa regler infördes.¹

De bestämmelser som nu föreslås innebär att enbart direkta kostnader för administrativ hantering får ingå i underlaget för avgifterna för återköp eller flytt av fond- och depåförsäkringar. Dessutom föreslås ett takbelopp för avgifterna på 0,0127 prisbasbelopp (ca 600 kronor år 2020). Om försäkringens värde uppgår till högst ett prisbasbelopp (47 300 kronor år 2020) ska försäkringsföretaget inte få ta ut någon avgift alls vid återköp eller flytt. Reglerna föreslås gälla retroaktivt för försäkringsavtal som har ingåtts efter den 30 juni 2007.

Mot bakgrund av myndighetens uppdrag förespråkar FI regler om flytträtt som leder till en väl fungerande marknad för försäkringssparande och som skyddar både de kunder som vill utnyttja sin rätt att flytta eller återköpa och de kunder som kvarstår hos försäkringsgivaren.²

Remissvarets disposition följer i huvuddrag promemorians. Under avsnittet ”Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser” finns resonemang om övervältring av kostnader som i och för sig kan ha generell betydelse för förslaget. Eftersom de har störst betydelse för frågan om retroaktiv tillämpning av förbudet mot att kvarstående anskaffningskostnader ingår i avgifterna har de dock placerats under den rubriken.

Avgifter vid återköp och flytt av fond- och depåförsäkringar

Enbart administrativa kostnader

FI tillstyrker förslaget i promemorian att avgifter vid återköp eller flytt av fond- och depåförsäkringar bara får avse direkta administrativa kostnader.

För konsumenter som är missnöjda med sina försäkringar och därför vill återköpa eller flytta sitt sparande är det positivt om reglerna för avgiftsuttag är tydliga och kostnaderna är begränsade. Kvarstående anskaffningskostnader tas ofta ut i form av procentuella andelar av det sparade kapitalet, och kan i vissa fall uppgå till stora belopp. Om avgifterna endast får baseras på direkta administrativa kostnader är det lättare för konsumenter att förstå vad avgifterna avser och hur stora de är.

FI ser dock även risker med förslaget. Förslaget innebär att reglerna för flyttavgifter kommer att skilja sig mellan traditionell försäkring och fond- och

¹ Remissvar den 16 november 2017 i ärende FI Dnr 17-13577.

² Se även prop. 2018/19:124 s. 31 ff. och SOU 2012:64 s. 509 f.

depåförsäkring. Kvarstående anskaffningskostnader kan bland annat vara kostnader för rådgivning som inte betalas vid avtalets ingående utan periodiseras. Om försäkringsföretaget vid en flytt inte kan få ersättning för sådana kostnader genom avgifterna finns en risk att företagen, själva eller genom förmedlare, vid fondförsäkring erbjuder billigare och sämre rådgivning, alternativt inte erbjuder rådgivning alls.

Om reglerna för flyttavgifter är olika för traditionell försäkring och fond- och depåförsäkring kan också incitament uppstå för företagen, själva eller genom förmedlare, att erbjuda traditionella försäkringsprodukter, även om det bästa för kunden vore en fondförsäkring. FI vill därför understryka vikten av att rådgivning, vilken även ska inkludera försäkringsrisker, utgår från kundens behov, inte vilken produkt företaget vill erbjuda.³

FI efterlyser en redogörelse av förslagets konsekvenser för försäkringsförmedlare och förhållandet mellan dessa och försäkringsföretagen. I promemorian konstateras bara att det finns närmare 1 000 företag i Sverige vars huvudverksamhet är försäkringsförmedling och som kommer att påverkas indirekt.

Högsta nivå för avgifterna

FI tillstyrker att det införs ett takbelopp för hur höga avgifterna får vara vid flytt av fond- och depåförsäkringar.

FI har svårt att bedöma skälen för den föreslagna högsta avgiftsnivån på 0,0127 prisbasbelopp (i år motsvarande 600 kronor) eftersom det saknas en närmare motivering till den. Som framgår på s. 12 i promemorian har flera försäkringsföretag i dag högre fasta avgifter än så. Av tabell 8.2 framgår vidare att det framför allt tycks gälla pensionsförsäkringar. För dessa är de branschgenomsnittliga administrativa kostnaderna för flyttar högre än det föreslagna takbeloppet.

Enligt FI:s mening bör takbeloppet vara i nivå med de genomsnittliga administrativa kostnaderna för flyttar. Det ger försäkringsföretagen bättre möjlighet att få täckning för administrativa kostnader, vilket i sin tur minskar risken för att kostnader för flyttar vältras över på det kvarvarande beståndet. Se mer om risken för övervältring under rubriken Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser nedan.

Myndigheten instämmer med promemorian att avgiftstaket bör utformas som en andel av prisbasbeloppet. Det bör dock uttryckas med färre värdesiffror än i förslaget, även om det innebär att beloppet första året inte blir ett jämnt hundratal kronor.

Av dessa skäl anser FI att det högsta beloppet för avgifterna ska vara 2 procent av prisbasbeloppet (946 kronor år 2020).

Fribelopp

³ Se Konsumentskyddsrapporten 2020, FI dnr 19-26226, sid 17.

FI tillstyrker förslaget i promemorian att försäkringsföretag när det gäller individuell premiebestämd tjänstepension inte får ta ut avgifter för återköp eller flytt av försäkringar vars värde uppgår till högst ett prisbasbelopp. FI avstyrker dock att detsamma ska gälla kapitalförsäkring.

FI anser att möjligheten att föra samman små värden till enstaka större är en viktig konsumentskyddsreform inom premiebestämd tjänstepension. Det är vanligt att arbetstagare byter arbetsgivare flera gånger under yrkeslivet. Sådana byten leder i många fall till flera förhållandevis små pensionsbelopp i form av fribrev. När beloppen är små kan flyttavgifterna vara relativt höga i förhållande till sparandet. Enligt FI:s mening är det en stor fördel för konsumenter om flytträttsreglerna underlättar att sådana små värden kan samlas. FI anser att denna fördel väger tyngre än den nackdel som följer av att kostnaderna för dessa flyttar kan komma att vältras över på kvarvarande bestånd.

Förslaget är enligt FI:s mening något mindre angeläget inom privat pensionsförsäkring, eftersom det inte är lika vanligt med byten av försäkringsgivare för nytt sparande. Förslaget tillstyrks dock även i den delen eftersom det kan underlätta för konsumenter att få bättre överblick över sin samlade pensionssituation.

För privat kapitalförsäkring saknas enligt FI:s mening de ovan beskrivna skälen för sammanförande av mindre småbelopp som finns inom tjänstepension. Risken för att kostnader för flyttar och återköp övervältras på det kvarvarande beståndet finns dock även i dessa fall. Återköp av sådana bör därför inte vara avgiftsfria, oavsett det sparade beloppets storlek.

FI anser också att det bör utredas om en liknande avgiftsfrihet för flytt av små belopp borde införas inom kollektivavtalsgrundad tjänstepension och traditionell premiebestämd tjänstepension, eftersom samma problematik med många små fribrev som beskrivs ovan finns även inom dessa.

Automatisk överföring

FI instämmer med det som anges i promemorian om att det inte ska införas en automatisk överföring av tjänstepensionsförsäkring vid byte av arbetsgivare. Sådana överföringar bör inte ske utan den enskildes medgivande.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

FI tillstyrker att de föreslagna reglerna ska gälla retroaktivt för försäkringsavtal som har ingåtts efter den 30 juni 2007.

Som framgått ovan har flera av de försäkringsföretag som berörs av förslaget fasta avgifter som överstiger det föreslagna takbeloppet. Flera av dem tar även ut rörliga avgifter som ska motsvara kvarstående anskaffningskostnader. För försäkringsavtal som ingås efter ikraftträdandet har företagen en möjlighet att påverka sina anskaffningskostnader, men för befintliga avtal saknas den möjligheten. Förslaget innebär alltså att en del försäkringsföretag inte kommer att kunna få täckning för sina faktiska kostnader för flyttar och återköp genom

avgifterna för det. Det gäller framför allt företag som har befintliga försäkringsavtal med höga anskaffningskostnader som ännu inte är amorterade fullt ut.

I ömsesidigt bedriven verksamhet kommer sådana *överskjutande kostnader* för flyttar och återköp att övervältras på det kvarvarande beståndet. FI kan dock konstatera att det endast är en mycket liten del (0,5 procent) av försäkringskapitalet inom fond- och depåförsäkring som finns i ömsesidigt bedriven verksamhet. Inte heller finns det något enskilt ömsesidigt bedrivet försäkringsföretag där sådan fond- och depåförsäkring som berörs av förslaget utgör en betydande andel av verksamheten. Därför bedöms denna övervältringseffekt vara marginell för det kvarvarande beståndet.

För vinstutdelande företag kan de överskjutande kostnaderna i stället belasta ägarna i form av minskad vinst. Det finns också en risk att överskjutande kostnader indirekt kan komma att övervältras på kvarvarande bestånd i form av höjningar av andra avgifter om företagen inte vill försämra sina resultat.

Det kan i sammanhanget noteras att det finns vinstutdelande försäkringsföretag med fond- och depåverksamhet som ägs av försäkringstagare inom ömsesidigt bedriven verksamhet. I dessa fall finns således en risk att de överskjutande kostnaderna indirekt övervältras på kollektivet i den ömsesidiga verksamheten. FI bedömer dock att denna risk bara har marginell betydelse eftersom andelen av det sparade kapitalet som investerats i sådan fond- och depåverksamhet är blygsam.

FI ser därför inga avgörande hinder för att de föreslagna reglerna tillämpas retroaktivt.

Detta remissvar har beslutats av generaldirektör Erik Thedéen och har handlagts av senior aktuarie Göran Ronge, senior finansinspektör Daniel Lundin och jurist William Svärd.

FINANSINSPEKTIONEN

Erik Thedéen
Generaldirektör

William Svärd
Jurist